

## КОМПАНИЈСКО ПРАВО

### Наставници

проф. др Небојша Јовановић

проф. др Вук Радовић

проф. др Татјана Јевремовић Петровић

проф. др Јелена Лепетић

демонстратор Кристина Јевтић

### УЧБЕНИЦИ

1) Небојша Јовановић, Вук Радовић, Мирјана Радовић

КОМПАНИЈСКО ПРАВО, Београд 2020. или касније издање

2) Мирко Васиљевић

КОМПАНИЈСКО ПРАВО, Београд 2017. или касније издање (коаутрои: Т.Ј. Петровић и Ј. Лепетић)

## ПОЈАМ КОМПАНИЈСКОГ ПРАВА

### Појам

- као грана права – настанак 19. век, оживљавање код нас 1989.
- као грана правне науке

**Називи** – компанијско право или право привредних друштава

### Оправдање

- разлог настанка
  - \* ризичност и скупоћа нових привредних подухвата у 1. индустријској револуцији (нпр. фабрике, механички бродови)
  - \* превазилажење финансијске моћи појединца, удруживање у друштва и деоба ризика
- потреба компанијског права – сложеност односа у вези са друштвима
- потреба усклађивања интереса носилаца ризика у подухвату: 1) интерес друштва, као врховни 2) интерес власника друштва (улагача) 3) интерес управе друштва 4) интерес запослених у друштву 5) интерес поверилаца друштва и 6) интерес друштвене заједнице

Недовољност правила грађанског права

## ОДРЕЂЕЊЕ КОМПАНИЈСКОГ ПРАВА

### Предмет

*Појам предмета и набрајање субјеката*

- скуп друштвених односа у вези с друштвима, групама и удружењима
- таксативно законско набрајање врста привредних субјеката (*numerus clausus*)
- слобода уговарања само група и удружења која не морају да се региструју

*Врсте привредних субјеката*

Општи привредни субјекти

- појам
- врсте – друштва, предузетници и задруге

Облици друштава – ОД, КД, ДОО и АД

Посебни привредни субјекти

- појам
- врсте – банке, осигуравајућа друштва, берзе, берзански трговци, инвестициони фондови, друштва за управљање инвестиц. фондовима, јавна предузећа

## ОДРЕЂЕЊЕ КОМПАНИЈСКОГ ПРАВА

Групе и удружења

- појам групе – повезаност друштва капиталом, уговором или мешовито
- врсте група – холдинг, труст, концерн...
- појам удружења – организација слабије повезаности него у групи, остваривање и заштита заједничких интереса чланова
- врсте удружења – привредне коморе, задружни савези и пословна удружења
- право на неименована удружења без својства правног лица (нерегистровано)

Јавноправна питања

- уређивање јавноправних питања у вези са постојањем и пословањем посебних привредних субјеката
- НБС, Комисија за ХОВ, Централни регистар ХОВ-а, Комисија за заштиту конкуренције

## Садржина

Појам – општа правна правила о предмету

Обухват - питања положаја и имовине од значаја за „живот“ привредног субјекта

Набрајање – настанак субјекта (нпр. оснивање друштва), правна и пословна способност, организациони облик, имовина, унутрашњи општи акти, управљање, заступање, заштита несагласних чланова друштва, заштита поверилаца, промене статуса и облика, престанак субјекта (нпр. стечај и ликвидација)

4 врсте односа у вези са друштвима: **1)** између чланова (власника) **2)** између чланова и друштва (нпр. заштита несагласних) **3)** унутар друштва (нпр. органи и партиципација запослених) **4)** између друштва и других лица на тржишту (нпр. одговорност власника)

Природа правила

- начелно имовинска правила (нпр. статусна, облигациона, стварноправна), изузетно јавноправна
- претежно материјалноправна правила; ређе процесноправна - нпр. поступак за утврђивање цене акција, деривативна тужба, регистрација друштва субјекта
- начело диспозитивности; императивност изузетак – нпр. за заштиту несагласних чланова друштва и поверилаца, о јавним АД

## Метод

Начело грађанскоправног метода

Јавноправни метод – изузетак (нпр. хијерархија органа у друштву)

### МЕСТО КОМПАНИЈСКОГ ПРАВА У СИСТЕМУ ПРАВА

Грана **приватног** права по предмету и методу

- однос с грађанским правом

- \* општа и посебна грана - поређење по предмету и по методу
- \* статусно право трговаца – правна и пословна способност, заступање, одговорност ...
- \* грађанско право као супсидијеран извор
- однос са трговинским (пословним) правом
  - \* трговинско право у ширем смислу: општа и посебна грана (статусни део)
  - \* издвајање из трговинског права – сужавање трговинског права на облигациони део (уговори, банкарски послови, хов)
  - \* трговинско право у ужем смислу – узајамно допуњујуће гране

- однос са привредним (економским) правом

- \* приватна и јавна грана права
- \* мешање државе у слободу привређивања и трговине
- \* ограничење слободе привредних субјеката

- однос са берзанским правом

- \* општа и посебна грана права
- \* статика и динамика трговинског права

- однос са радним правом

- \* однос приватноправних грана
- \* додирне тачке предмета: забрана избора у органе друштва, статусне промене, друштво као послодавац, партиципација запослених

- однос са стечајним правом

- \* општа и посебна грана
- \* додирна тачка предмета – престанак инсолвентног друштва

- однос са управним правом

- \* однос приватне и јавне гране
- \* као са привредним правом

- однос с пореским правом –

- \* однос приватне и јавне гране
- \* стимулисање и дестимулисање појединих делатности и облика њиховог обављања

- однос с казним правом –

- \* однос приватне и јавне гране
- \* привредна кривична дела, привредни преступи и прекршаји
- однос са грађанским процесним правом
- \* однос материјалне и процесне гране
- \* компанијско право уређује процесна питања у компанијама – нпр. тужбе, рокови, ванпарнични поступак сазивања скупштине, за стручног повереника
- однос са породичним и наследним правом
- \* примена у компанијском животу – нпр. наслеђе удела, удео као део имовине брачних другова, малолетни члан друштва
- однос са међународним приватним правом
- \* друштво без и са страним елементом
- \* значај МПП-а за друштво – сукоб надлежности и закона у промени седишта, статусној промени ...

### **ИЗВОРИ КОМПАНИЈСКОГ ПРАВА**

*Врсте:* закони, подзаконски акти, саморегулат. акти, обичаји и судска пракса

*Особености:* 1) мноштво закона 2) учесталост подзаконских аката 3) саморегулисање

#### *Закони*

- појам
- системи у свету: 1) систем делимично обједињеног уређивања (делимичне кодификације) 2) систем разуђеног уређивања
- Србија
- врсте према обухвату: општи и посебни
- општи (супсидијерност) – 1) Закон о привредним друштвима 2011 2) Закон о поступку регистрације привредних субјеката 2011 3) Закон о стечају 2009 4) Закон о тржишту капитала 2021
- посебни закони (примарност) – 1) Закон о банкама 2005 2) Закон о НБС 2003 3) Закон о осигурању 2014 4) Закон о тржишту капитала 2011 5) Закон о отвореним инвестиционим фондовима 2019 6) Закон о алтернативним инвестиционим фондовима 7) Закон о преузимању акционарских друштава 2006 8) Закон о задругама 2015 9) Закон о привредним коморама 2015 10) Закон о јавним предузећима 2014.

#### *Подзаконски акти*

- појам
- врсте – уредбе, правилници, одлуке, наредбе
- хијерархија – акти владе „виши“ од аката минист.
- значај – већи него у грађанском праву због променљивости околности на тржишту
- акти државних организација – нпр. Комисије за ХОВ, Комисије за заштиту конкуренције, Народне банке

#### *Саморегулаторни акти*

- појам
- \* доносиоци привредна друштва и удружења; извори недржавног права
- \* предмет – унутрашњи односи у друштву
- \* врсте: оснивачки акт, статут, правилници
- \* слобода уређивања питања која нису императивно уређена прописима
- \* држава санкционише повредиоце (нпр. у парничном или казненом поступку)
- \* зборници правила о моралном понашању: а) кодески корпоративног управљања б) етички

#### *кодекси*

#### *Обичаји*

- појам
- узансе
- мали значај у Србији

#### *Судска пракса*

- појам: 1) свако одлучивање 2) само уједначено одлучивање
- начелна правна становишта и ставови ВСС
- Да ли је извор права? – јесте, није, фактички извор, тумачећи извор
- уједначавање – углед врховног суда, снага разлога, снисходљивост нижих судова

- неразвијеност у Србији у компан. праву

*Прописи ЕУ*

Смисао – уједначавање права држава чланица и стварање јединственог тржишта

Врсте: уредбе, упутства (директиве) и препоруке

У компанијском праву

- 13 упутстава
- Обједињено упуство из 2017. год. – заменило 6 ранијих упутстава